

I AM THE SUN

Syrisk-ortodoxa kyrkan i Sverige - tradition och förändring

Södertälje konsthall presenterar en grupputställning med konstnärerna Atorina Adam, Brenda El Rayes, Hanna Al-Haek, Nada Ali och Tony Karlsson Savci. Utställningen berör ämnen såsom tradition, identitet, liturgi, symbolik, andlighet, mellanförskap och religion. Utställningen tar sin grund utifrån en forskningsrapport som har tagits fram av Magdalena Nordin, Henrik Johnsén, Andreas Westergren och Önver Cetrez finansierat av Vetenskapsrådet där forskarna har undersökt den Syrisk-ortodoxa kyrkan, dess etablering i Sverige, hur man har arbetat med att behålla sin tradition och samtidigt försökt att anpassa sig till majoritetssamhället. Södertälje konsthall har bjudit in fyra konstnärer som har fått arbeta utifrån rapporten och presentera verk som berör dessa ämnen. Hanna Al-Haek presenteras postumt i samarbete med Hanna Al-Haek Foundation. Utställningens titel *I Am The Sun* är lånad från ett verk av Tony Karlsson Savci.

Den Syrisk-ortodoxa kyrkan i Sverige har sedan 1970-talet verkat i Sverige, och den har sin grund i Mellanöstern med de största anhängarna assyrier/syrianer från Turkiet, Libanon och Syrien. Under sent 1960-tal kom de första assyriska/syrianska flyktingarna till Sverige från Libanon. Under tidigt 1970-tal kom flera assyrier/syrianer, främst från Turkiet, men även Libanon, Irak och Syrien till Sverige. Under denna period utvecklades det mötesplatser för de många assyrier/syrianer som nu kallade Sverige sitt hem. En av de viktigaste mötesplatserna då, som nu, är kyrkan. Många av dessa etablerades i Södertälje där de största samfunden finns idag.

2018 startades ett projekt av fyra forskare från fyra olika universitet/högskolor i Sverige, med stöd från Vetenskapsrådet. Forskarna är Önver Cetrez från Uppsala universitet, professor i religionspsykologi, Henrik Johnsén, docent i religionshistoria från Södertörn högskola, Magdalena Nordin från Göteborgs universitet, universitet-slektor för institutionen för litteratur, idéhistoria och religion samt Andreas Westergren från Lunds universitet, docent i kyrkohistoria. De fyra forskarna var intresserade av att undersöka den syrisk-ortodoxa kyrkans etablering i Sverige och hur tradition och förändring har fått ta plats bland de största anhängarna till den Syrisk-ortodoxa kyrkan i Sverige, assyrier/syrianer.

Utifrån rapporten har fyra teman identifierats; Tradition och anpassning: spänningen mellan viljan och behovet av att anpassa sig samt viljan och behovet av att förbli traditionen trogen. Att uppleva liturgin: att förmedla den fenomenologiska upplevelsen av en Syrisk-ortodox liturgi. Kön och makt: de synliga och osynliga

ojämlikheterna mellan kön inom församlingens struktur. Den kritiska ungdomen: hur församlingen försöker anpassa sig för att få ungdomar engagerade trots olika åsikter mellan generationerna om essentiella ämnen.

En bok publicerades 2023 under namnet ”*Syrisk-ortodoxa kyrkan i Sverige - tradition och förändring*”. Södertälje konsthall presenterar en grupputställning där fyra konstnärer har fått gestalta rapporten och dess teman genom sina konstverk. Hanna Al-Haek gick bort 2020 och presenteras postumt. Alla konstnärer har på ett eller annat sätt en koppling till publikationen, att de själva identifierar sig som assyrier/syrianer, har befunnit sig i kyrkorummen, arbetar med musik och liturgin eller med teman såsom symbolik, andlighet, migration, mellanförskap, tradition och anpassning.

Välkomna till Södertälje konsthall!

Text av: Daniella Marau, assisterande curator, *I Am The Sun*.
Maja-Lena Molin, Konstnärlig ledare, Södertälje konsthall.

Syrian Orthodox Church in Sweden - tradition and change

Södertälje konsthall presents a group exhibition with artists Atorina Adam, Brenda El Rayes, Hanna Al-Haek, Nada Ali and Tony Karlsson Savci. The exhibition touches on topics such as tradition, identity, liturgy, symbolism, spirituality, interpersonal relationships and religion. The exhibition is based on a research report produced by, Magdalena Nordin, Henrik Johnsén, Andreas Westergren and Önver Cetrez, for The Swedish Research Council, in which the researchers have examined the Syrian Orthodox Church, its establishment in Sweden, how it has worked to maintain its tradition while trying to adapt to the majority society. Södertälje konsthall has invited four artists to work on the basis of the report and present works that touch on these topics. Hanna Al-Haek is presented posthumously in collaboration with the Hanna Al-Haek Foundation.

The Syrian Orthodox Church in Sweden has been operating in Sweden since the 1970s, and it has its roots in the Middle East, with the largest followers being Assyrians/Syrians from Turkey, Lebanon and Syria. In the late 1960s, the first Assyrian/Syrian refugees came to Sweden from Lebanon. In the early 1970s, several Assyrians/Syrians, mainly from Turkey, but also Lebanon, Iraq and Syria, came to Sweden. During this period, meeting places were developed for the many Assyrians/Syrians who now called Sweden home. One of the most important meeting places then, as now, is the church. Many of these established in Södertälje where one of the largest communities are found today.

In 2018, a project was started by researchers from four different universities in Sweden. The researchers are Önver Cetrez from Uppsala University, Professor of Psychology of Religion, Henrik Johnsén, Associate Professor of History of Religion from Södertörn University, Magdalena Nordin from Gothenburg University, Senior Lecturer at the Department of Literature, History of Ideas and Religion, and Andreas Westergren from Lund University, Associate Professor of Church History. The researchers were interested in investigating the establishment of the Syriac Orthodox Church in Sweden and how tradition and change have taken place among the largest followers of the Syriac Orthodox Church in Sweden, Assyrians/Syrians.

Based on the report, four themes have been identified; Tradition and adaptation: the tension between the will and the need to adapt and the will and the need to remain faithful to tradition. Experiencing the liturgy: conveying the phenomenological experience of a Syrian Orthodox liturgy. Gender and power: the visible and invisible gender

inequalities within the parish structure. The critical youth: how the assembly tries to adapt to get young people involved despite different intergenerational views on important topics.

The book was published in 2023 titled '*Syrian Orthodox Church in Sweden - tradition and change*'. Södertälje konsthall presents a group exhibition in which four artists have been asked to interpret the report and its themes through their artworks. Hanna Al-Haek passed away 2020 and is presented posthumously. All artists are connected to the report, whether they identify themselves as Assyrians/Syrians, have been in church spaces, work with music and liturgy or with themes such as symbolism, spirituality, migration, interfaith, tradition and adaptation.

Welcome to Södertälje konsthall!

Text by: Daniella Marai, Assistant Curator, *I Am The Sun*.
Maja-Lena Molin, Artistic Director, Södertälje konsthall.

Atorina Adam (f.1988 Märsta) är en svensk-assyrisk konstnär och konstpedagog. Adam arbetar med politiska frågor såsom miljö och feminism och hon är speciellt intresserad av att undersöka hur det är att vara kvinna i ett mellanförskap. Hon använder sig av olika material, medium och tekniker: keramik, textil, screentryck, illustrationer och storskaliga installationer, videoverk och performance.

Adam har studerat vid Konstfack vid institutionen för bild och slöjdpedagogik. Som examensarbete presenterade Adam performance-verket/workshopen *"Mellanförskap - en ambivalens rätt eller fel"*. Där samarbetade hon med Emil Hernried, Juan José Iragorri, Ali Safi och Wasim Harwill som själva upplevt ett mellanförskap och studerat på olika estetiska utbildningar runt om i Sverige. Verket utgår från upplevelsen av att leva i ett mellanförskap. Hon har även med detta verk medverkat på Science Week 2023 i Södertälje, producerat av Grafikens Hus.

Under åren på Konstfack skapade hon verket *"Det vackra mellanförskapet"* där Adams båda kulturer möts: den assyriska och den svenska. Adam har tidigare arbetat som konstpedagog på konsthallen Havremagasinet i Boden och med Grafikens Hus och arbetar idag som konstpedagog på en gymnasieskola i Piteå.

De senaste åren har Adam arbetat och undersökt begreppet mellanförskap. Betydelsen, upplevelsen och vad det betyder för henne - att hitta en balans och en plats. Oavsett var vi kommer ifrån eller vilka vi är kan alla ha en splittring i sin identitet. Adam vill föra fram komplexiteten i samtalet om de olika världar som möts i en människa, speciellt i ett hem med flera kulturer.

Atorina Adam (b.1988 Märsta) is a Swedish-Assyrian artist and art educator. Adam works with political issues such as the environment and feminism and she is particularly interested in investigating what it is like to be a woman In-between-ship. She uses different materials, mediums and techniques: ceramics, textiles, screen printing, illustrations and large-scale installations, video works and performance.

Adam has studied at Konstfack at the Department of Image and Crafts Pedagogy. As a degree project, Adam presented the performance work/workshop *'In-betweenship - an ambivalence right or wrong'*. She collaborated with Emil Hernried, Juan José Iragorri, Ali Safi and Wasim Harwill, who themselves experienced an In-betweenship and studied at various aesthetic training courses around Sweden. The work is based on the experience of living in an In-betweenness state. With this work, she has also participated in Science Week 2023 in Södertälje, produced by Grafikens Hus.

During the years at Konstfack, she created the work *'The beautiful In-betweenship'* where both of Adam's cultures meet: the Assyrian and the Swedish. Adam has previously worked as an art educator at Havremagasinet kunsthall in Boden, Grafikens Hus and today works as an art educator at an upper secondary in Piteå.

Adam has for the last years been working with In-betweenship in art - to find a balance in her two worlds. No matter who we are or where we come from, we may all have a diverse identity. She wants to bring forth the complexity in the different worlds that exists in a person, especially in a home with several cultures. Her work is often intersectional. A person should

Hennes arbete är ofta intersektionellt. En person ska inte behöva välja en berättelse, alla har flera lager och historier inom sig. Lager och skildringar som i slutändan formar vilka vi är. Ord, symboler, traditioner och arketyper ligger ofta till grund för våra berättelser. Våra personliga berättelser är en del av vår gemensamma historia då vi alla är en del av samhället. Konst kan fungera som en typ av läkningsprocess och genom den processen kan vi få kunskap om oss själva och världen.

not have to choose a story, we always have several layers and stories within us. Layers and stories that ultimately shape who we are. Words, symbols, tradition and archetypes often lie as the foundation for the stories we tell. Art can work as a healing process and through that process we can gain knowledge about ourselves and the world. Our own history is part of the society's history because we are all a part of it.

Det vackra mellanförskapet

Textiltryck, screentryck och handmålat på bomullstyg

En blandning av assyriska och svenska symboler. Där svenska kurbits och assyriska artefakter möts i ett mönster.

Låt mig inte välja historia

Installation

Skapad på en förstorad traditionell assyrisk Yhallikta (används vid dans och högtider). Handgjorda delar i porslin och polyester. Video.

Bonad

2 st textiltryck och broderi

Symbol för ett mellanförskap där flera traditioner möts, svensk och assyrisk.

Konstnär: Atorina Adam

Medverkande konstbrodös:

Shamiran Adam

Medverkande i video:

Shamiran Adam

The Beautiful In-betweenship

Textile print, screen print and hand-painted cotton fabric

A mixture of Assyrian and Swedish symbols. Where Swedish kurbits and Assyrian artefacts meet in a pattern.

Don't let me choose history

Installation

Created on an enlarged traditional Assyrian Yhallikta (used at dances and celebrations). Handmade parts in porcelain and polyester. Video.

Tapestry

2 textile prints and embroidery

Symbol of an intermediary relationship where several traditions meet, Swedish and Assyrian.

Artist: Atorina Adam

Participating art embroiderer:

Shamiran Adam

Participant in video:

Shamiran Adam

Brenda El Rayes (f.1993 Södertälje) är en svensk kompositör och ljudkonstnär med libanesiskt/syrianskt ursprung. El Rayes arbetar med kyrkomusik och elektronisk musik, där hon skapar en fusion och för samman de två. Hon är intresserad av det som får oss människor att hamna i en slags trans när vi lyssnar på musik. Den elektroakustiska musiken är inspirerad av hennes kristna libanesiska bakgrund.

2023 skapade El Rayes *"Disrupting Ebb and Flow"*, ett ljudverk för det offentliga rummet i samarbete med konstnären Elin Stampe, på Sergels Torg i Stockholm. Våren 2023 deltog El Rayes i utställning med Konst Detox i Portal, Södertälje konsthalls utställningsplats för mindre utställningar. Hon visade då video och ljud samt installationsverket *"Sorg"* (2022) där ljud och bild är från Libanon och El Rayes egen uppväxt. Verket har visats tidigare på FOLK i Skärholmen (2022), Skånes Konstförening (2023) och Brändan (2023).

El Rayes är uppväxt i Södertälje, numera baserad i Stockholm. Utöver sitt konstnärskap är hon även DJ och uppträder på olika festivaler och scener både runt om i Sverige och utomlands.

Brenda El Rayes (b.1993 Södertälje) is a Swedish composer and sound artist of Lebanese/Syrian origin. El Rayes works with church music and electronic music, creating a fusion between them. She is interested in what makes us humans go into trance when we listen to music. Her electro-acoustic music is inspired by her Christian Lebanese background.

In 2023, El Rayes created *'Disrupting Ebb and Flow'*, a work for public space in collaboration with artist Elin Stampe, at Sergels Torg (Sergel's Square) in Stockholm. In the spring of 2023, El Rayes participated in an exhibition with Konst Detox in Portal, Södertälje konsthall's exhibition space for smaller exhibitions. She showed video and sound as well as the installation work *'Sorg'* (Grief) (2022) where sound and image came from Lebanon and El Rayes' own childhood. The work has previously been shown at FOLK in Skärholmen (2022), Skånes Konstförening (2023) and Brändan (2023).

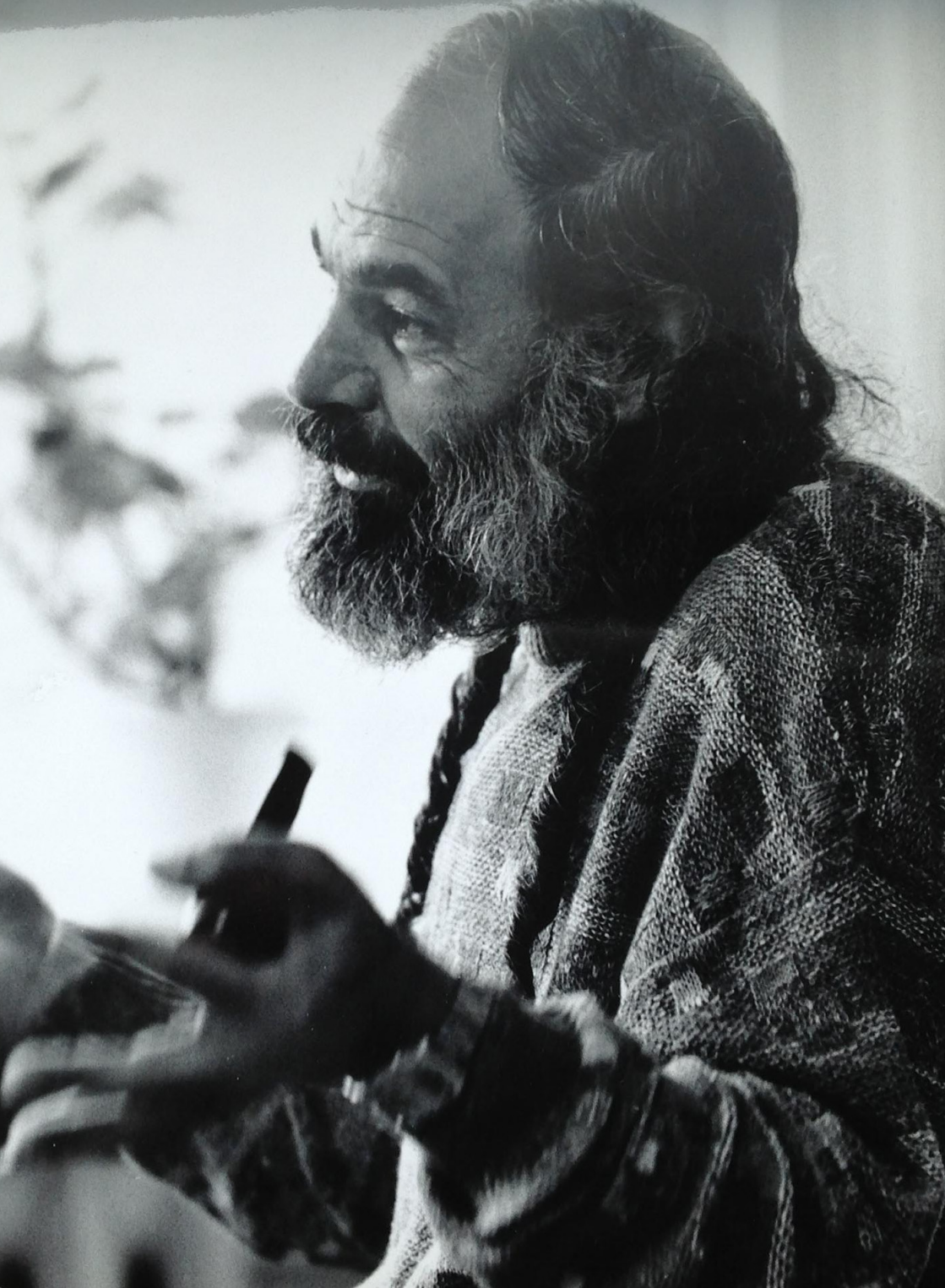
El Rayes grew up in Södertälje and is currently working and living in Stockholm. In addition to her artistry, she is also a DJ and performs at various festivals and stages both around Sweden and abroad.

Om konstverket: Brenda El Rayes verk utforskar den unika melodin inom varje individ, det personliga musikspråket som formas av barndomens och ungdomens ljudlandskap. Med sitt konstverk belyser hon hur varje person bär på en unik musikalisk röst, präglad av de toner och harmonier som omgav dem i deras tidiga år.

El Rayes har i sitt verk grävt djupt i sitt eget musikaliska jag och funnit en klangbotten starkt influerad av kyrkans tonalitet. Verket består av fyra improviserade stämmor som vävts samman till en körkomposition. Det är en resa genom musikaliska arv, en konstnärlig gestaltning av egen unik musikalitet och tolkning av musikens språk.

About the work: Brenda El Rayes work explores the unique melody within each individual, the personal musical language shaped by the soundscapes of childhood and adolescence. Her work highlights how each person carries a unique musical voice, characterized by the tones and harmonies that surrounded them in their early years.

In her work, El Rayes has dug deep into her own musical self and found a sounding board strongly influenced by the tonality of the church. The work consists of four improvised parts woven together into a choral composition. It is a journey through musical heritage, an artistic expression of his own unique musicality and interpretation of the language of music.

Hanna Al-Haek (f.1941 al-Hasakah d.2020 Södertälje) levde och arbetade en stor del av sitt liv i Södertälje, även då han såg sig själv som en världsborgare. Han var en konstnär som främst arbetade med måleri, men grafik och andra tekniker såsom teckning och skulptur finns också representerat i hans enorma produktion. Al-Haek hade assyriskt ursprung och kom till Södertälje 1977. Al-Haek ställde ut flertalet gånger i Syrien och han har representerat hemlandet i flera internationella utställningar. Väl i Sverige har han ställt ut på många gallerier och konsthallar, och han är väl representerad i Södertälje kommuns konstsamling. Al-Haek har ställt ut på Södertälje konsthall flertalet gånger, senast 2015.

Al-Haek är känd för sina storskaliga målningar, men även hans produktion av betydligt mindre verk. Han målade och skapade i olika stilar under flera olika epoker. Hans konstverk innehåller oftast stark symbolik, med kopplingar till både hans kristna och assyriska/syriska bakgrund. Al-Haek gick bort 2020, och idag förvaltas och förvaras hans konst av Hanna Al-Haek Foundation som drivs av hans barn Thaer Al-Haek och Rima Al-Haek med målet att förmedla och visa konsten till en större publik så fler kan få ta del av Hanna Al-Haeks rika konstnärskap.

Hanna Al-Haek (b.1941 al-Hasakah d.2020 Södertälje) lived and worked most of his life in Södertälje, even though he saw himself as a citizen of the world. He was an artist who worked mainly with painting, but graphics and other techniques such as drawing, printmaking and sculpture are also represented in his enormous production. Al-Haek was of Assyrian origin and came to Södertälje 1977. Al-Haek exhibited several times in Syria and has represented his home country in several international exhibitions. Once in Sweden, he has exhibited at galleries and art centres, and he is widely represented in Södertälje municipality's art collection. Al-Haek has exhibited at Södertälje konsthall several times, most recently in 2015.

Al-Haek is known for his large-scale paintings, but also for his production of very small paintings. He painted and created in various styles during several different eras. His artworks often contain strong symbolism, with links to both his Christian background and Assyrian/Syrian context. Al-Haek passed away in 2020, and today his art is managed and stored by Hanna Al-Haek Foundation administrated by his children Thaer and Rima Al-Haek, which manages Hanna Al-Haek's art with the aim of communicating and showing the art to a larger audience for more people to join the benefit from Hanna Al-Haek's rich artistic oeuvre.

Mötet med Hanna Al-Haek

Jag minns egentligen inte när jag träffade Hanna Al-Haek första gången. Han kom till Södertälje 1977 tillsammans med sin familj efter åtta månaders placering på en flyktingförläggning i Flen. I Södertälje blev han snabbt initierad i den lokala konstnärskolonin, *Södertälje konstnärskrets*. När stiftelsen Saltskog gård bildats och fått köpa gården av Södertälje kommun för den symboliska summan av en krona, började stiftelsen hyra ut ateljéer till lokala konstnärer. Hanna lånade innan dess av utrymmesskäl det största rummet på övervåningen under en period för att skapa sitt kanske mest centrala verk *Martyrernas minne* en dedikation till offren som massakrerades under Seyfo-svärdets år 1915 och Simele 1933. Målningen var stor, 280x500 cm och i praktiken specialbeställd av dåvarande konsthallschef Per Drougge för att visas på *Sörmlandssalongen* 1985. Det som sammanlänkar helheten i målningen är en arkitektonisk struktur i flera dimensioner. Ett nät som länkar människorna samman och skapar balans. Men strukturen kan också ha en dubbeltydighet i form av celler i ett fängelse. Den kristna symboliken är genomgående. Tankarna går till medeltida ikonmåleri, eller altartavlor. Mellan de olika lagren rör sig duvor. Duvan som symbol för den heliga anden och som budbärare i uråldrig kristen tradition, kanske hittar de kommunikationsvägar mellan de fängslade, eller i avståndet hos ett folk som splittrats. Duvorna tycks binda samman de olika lagren. I modernare tid har duvan blivit en stark fredssymbol. Jag tror säkert Hanna har tänkt i flera lager när han skapat *Martyrernas minne*. Målningen innehåller många figurer: kvinnoporträtt, mödrar, pietá, lidande, älskande, sovande, fängslade. Längst ner till höger syns en man med utsträckt arm hållandes ett brinnande ljus, ett självporträtt. Konstnären som bär hoppet i sin hand, som en underskrift till verket, och till livet.

Jag träffade Hanna många gånger både i utställningssammanhang och på Saltskog gård, där jag också hade ateljé. Hanna introducerade mig till föreningen *Poesi och Konstvänner* där jag var med och läste poesi vid ett par tillfällen. Jag var väldigt inspirerad av New Age vid den här tiden, och det var kanske så vi fann kontakt med varandra. Det handlade om andliga frågor, kanske t.o.m. magiskt tänkande. Själv var Hanna en utövare av akupressur. Det skedde i spontana sammanhang. Jag minns en gång då han tryckte på en kille och näsan började rinna, något alldeles förskräckligt. En sinusit rensades ut.

Carl Fredrik Liljevalchs, affärsman, industriidkare och diplomat lät anlägga Saltskog gård som sin sommarbostad i slutet av 1800-talet, då med en engelskinspirerad park med en kulle - en plats för kontemplation och meditation. En gång satt jag med Hanna här och jag intro-

ducerade honom i chakrasystemet i förhållande till kristallernas helande krafter. Han fick låna mina kristaller och en bok för att testa och praktisera. Det tog långt tid innan jag fick tillbaka boken. Kristallerna fick jag inte tillbaka. Han blev nämligen väldigt förtjust i dem. *-Enligt praktiken ska de gå vidare när man lämnar över dem, förklarade han.*

Jag har nu fått höra att de tycks ha landat väl. Vid ett besök 2024 i Hannas ateljé som nu förvaltas av Hanna Al-Haek Foundation, berättar sonen Thaer om sin pappas stora intresse för kristaller. Hans syster Rima inflikar om sin bror *-Thaer går alltid runt med stenar i fickorna. Överlämnandets konst.*

För ett tag sedan inventerade konsthallen en muralmålning av Hanna Al-Haek och konstnärskollegan Göran Pettersson. Muralen finns på en husgavel i Hovsjö på Granövägen 86, i den stadsdel där Hanna även bodde. Verket uppfördes 1983 med förstärkta inslag 1992.

Muralen bestående av ett motiv med Assyriska dansare i folkdräkter i ett svenskt sommarlandskap och en grupp ungdomar i tidstypiska svenska kläder, dansande i ett landskap från mellanöstern, var synnerligen ett vackert kulturutbyte. Hanna målade sina Assyriska dansare i Görans parti av svenskt landskap och Göran målade de med tidstypiska svenska kläder i Hannas. Målningen är 6 m bred och 3 m hög målad i ljusa och skira pastellfärger. Den strålar av ren glädje, kanske därför den är förskonad från klotter och i ett så förvånansvärt bra skick än idag.

Och mina ögon förvandlas till två floder

Mitt starkaste möte med Hanna kom dock långt senare. När jag fortsätter att rota i arkivmaterialet inför denna utställning hittar jag diktsviten *Avsnitt dragna från erfarenhetens kropp*. Hanna brukade säga att han använde två hinkar med vatten när han målade. Vattnet från de två floderna i det forna Mesopotamien. Området kring Eufrat och Tigris, det Assyriska folkets ursprung. Vattnet som också förenades i hans målningar. Jag börjar läsa poesin högt för mig själv. Mina ögon förvandlas till två floder. Jag försöker igen. Tänker att jag ska göra ljudinspelningar till hans målningar. Jag frågar honom om lov ifall jag får göra vissa små ändringar. Jag rotar i de kopior jag tagit hem från arkivet. Plötsligt delar sig arkivhögen och ett papper landar på golvet. Ett foto på en skrattande Hanna, och jag hör honom säga: *-Men det ska ju förfan vara roligt också Anneli!*

Poesin är översatt från originalspråket arabiska av Hanna och sonen Thaer. Den poesi vi möter på svenska bär en alldeles egen språklig rytm och logik. Det blir unikt och originellt. Ordföljden följer inte en

given linje och är fylld med tankesprång. Hannas poesi är bildrik, som svepande filmklipp över hemlandskapets gator och gränder, öknar och hav, över till andra kontinenter. Det finns en rastlöshet eller rotlöshet som genomsyrar hela diktsviten, som tillhör flyktingen. Variation på flykt eller flygande återkommer. *”/.../Floderna, vars broar jag passerade, sjöng en djup sång, sticker en kniv i halsen på den flyende glädjen, rädd, rädd som en sparv för en dag...för ett år... för några hundra...tusen år...hade vi en flygande matta.../.../”*

Många är de strofer i diktsviten som vittnar om den kulturella erfarenheten. Vi möter några gestalter i dikten: konstnären, modern, sjömannen, tjuvarna, barnen, de älskande. Den kristna symboliken, bönen och ropet på gud är väldigt nära. I vers nio identifierar sig diktarjaget med en munk. *”Att bli munk ensam, korsfästas med tystnaden och meditationen”* i samma vers får vi en förklaring till strofen som vittnar om splittring och särighet *”För vi är oense sedan tusentals generationer...och för att ni är annorlunda än jag, och jag än er vi spreads, som vinden i de blåsande snödagarna och jorden sög ut våra rötter...Vårens strömmar och översvämningar, flyttade våra barn. Vi blev ofullbordade verk, påverkade...”*

Jag är solen

Utställningens titel *I Am The Sun* är som klippt och skuren för Hanna Al-Haek. I solsystemet kan man nog mest identifiera honom som solen själv. Jag minns att han älskade att sitta och ta emot vårens första strålar med bar överkropp vid husknuten på Saltskog gård. Men solen är hos honom tätt följd av den betydligt mer outgrundliga månen. Det är en ödmjuk sol vi möter. Han får avsluta själv. *”/.../ I natt bad jag för mig...för er...för ett ljud, och för dem andra... cirklarna klättrade upp på dess färgade väggar. Jag upptäckte mitt kreativa jag och blandades hos mig seendet och synskheten Sanningen lyste, som solen, sårade tystnaden med sina naglar, föddes i ljuset jag viskar en djup hemlighet i era öron... ..och inget...inget ljus...”*

Hanna har sedan ett par år lämnat oss och hans rika konstskatt förvaltas nu av en stiftelse, Hanna Al-Haek Foundation som drivs av hans barn Thaer och Rima Al-Haek. De båda eldsjälarna driver sin fars arv vidare med hög ambition. Hannas samling finns att beskåda i en lokal i Hovsjö centrum. Dörren till lokalen står öppen så fort syskonen har möjlighet att vara där, och de tar ofta och gärna emot enskilda och grupper på besök.

Text: Anneli Karlsson, assistent, Södertälje konsthall.

The meeting with Hanna Al-Haek

I don't really remember when I first met Hanna Al-Haek. He came to Södertälje in 1977 with his family after eight months of placement in the Migration Agency's accommodation centre in Flen. In Södertälje, he was quickly initiated to the local artists association 'Södertälje konstnärskrets' and when the foundation Saltskog gård was formed he was one of the artists who rented a studio in the big old house. Hanna used the largest room on the upper floor at Saltskog gård for a period to create what is perhaps his most central work, *Martyrernas minne* (the memory of the martyrs) a dedication to the victims who were massacred during Seyfo - the year of the sword 1915 and Simele 1933. The painting was large, 280x500 cm, and commissioned by the then director of Södertälje konsthall, Per Drougge to be shown at the *Sörmlands Salon* in 1985. The Christian symbolism is strong in the painting, medieval icon painting, or altarpieces. The dove as a symbol of the Holy Spirit and as a messenger in ancient Christian tradition. The painting contains many figures. At the bottom right, a man can be seen with an outstretched arm holding a burning candle, a self-portrait. The artist who carries hope in his hand, as a signature to the work, and to life.

I met Hanna Al-Haek many times both within an exhibition context and at Saltskog gård where I also had a studio. Hanna introduced me to the association 'Poetry and friends of Art' where I joined and read poetry on a couple of occasions. I was very inspired by New Age at this time, and maybe that's how we connected. Hanna himself was a practitioner of acupressure. It happened in spontaneous contexts. I remember one time when he pressed on a guy and his nose started to run, something absolutely horrible. A sinusitis cleared up.

Businessman, entrepreneur and diplomat Carl Fredrik Liljevalchs built Saltskog gård as his summer residence in the end of the 19th century, surrounded by an English-inspired park with a hill - a place for contemplation and meditation. Once I sat with Hanna on the hill and I introduced him to the chakra system in relation to the healing powers of crystals. He got to lend my crystals and a book to learn and practice. It took a long time before I got the book back. I didn't get the crystals back. He became very fond of them. -According to practice, they should move on when you hand them over, he explained.

I have now been told that they seem to be well taken care of. During a visit to the studio managed by Hanna Al-Haek Foundation

in 2024, son Thaer talks about his father's great interest in crystals. His sister Rima interjects about her brother -*Thaer always walks around with stones in his pockets*. The art of surrender.

A while ago, Södertälje konsthall inventoried a mural painting by Hanna Al-Haek and artist colleague Göran Pettersson. The mural is placed on gable on a house in Hovsjö at address Granövägen 86, in the district where Hanna also lived. The work was created in 1983 with small improvements in 1992.

The mural consists of a motif with Assyrian dancers in folk costumes in a Swedish summer landscape and a group of young people in Swedish clothes, dancing in a landscape from the Middle East, was a particularly beautiful cultural exchange. Hanna painted his Assyrian dancers in Göran's part of a Swedish landscape and Göran painted them with Swedish clothes in Hanna's. The painting is 6 m wide and 3 m high in bright and clear pastel colours. It radiates pure joy, perhaps that is why it is spared from graffiti and in such a surprisingly good condition even today.

And my eyes turned into two rivers

However, my strongest meeting with Hanna came much later. As I continue to rummage through the archive material for this exhibition, I find the poem *Episodes drawn from the body of experience*. Hanna used to say that he had two buckets of water when he painted. The water of the two rivers of ancient Mesopotamia. The area around the Euphrates and Tigris, the origin of the Assyrian people. The water that was also united in his paintings. I start reading the poem out loud to myself. My eyes turned into two rivers. I tried again. I rummaged through the copies I brought home from the archive. Suddenly the archive pile got split up, and a paper fell on the floor. A photo of a laughing Hanna, and I heard him say: *-But it's supposed to be damn funny too Anneli!*

The poetry is translated from the original Arabic by Hanna and his son Thaer. Hanna's poetry is rich in images, like sweeping film clips over the streets and alleys of the home landscape, deserts and seas, across to other continents. A restlessness or rootlessness that pervades the entire suite of poems, which belongs to the refugee, can be found in the poems. Variation on fleeing or flying returns. *'...The rivers, whose bridges I passed, sang a deep song, stabbing a knife in the throat of the fleeing joy, afraid, afraid as a sparrow for a day...for a year...for a few hundred...thousand years... we had a flying carpet./...'*

There are many stanzas in the poem that bear witness to the cultural experience. We meet some characters in the poem: the artist, the mother, the sailor, the thieves, the children, the lovers. The Christian symbolism, the prayer and the cry to God. The poet self identifies with a monk. **'To become a monk alone, crucified with silence and meditation'** in the same poem we get an explanation for the stanza that testifies to division and hurt **'For we are one for thousands of generations...and because you are different from me, and I from you we spread, like the wind in the blowing snow days and the earth sucked out our roots...Spring streams and floods, moved our children. We became unfinished works, influenced...'**

I am the sun

The title of this exhibition, *I Am The Sun*, is made for Hanna Al-Haek. In the solar system, he is probably best identified as the sun itself. I remember that he loved to sit outside the house Saltskog gård, to catch the first rays of sun in the spring with his shirt off. But the sun is closely followed by the much more inscrutable moon. It is a humble sun we meet. I end with his own words: **'/.../ Last night I prayed for me...for you...for a sound, and for the others...the circles climbed its coloured walls. I discovered my creative self and mingled in me sight and vision Truth shone, like the sun, wounding the silence with its nails, born in the light I whisper a deep secret in your ears... ..and nothing...no light...'**

Hanna has left us since a couple of years and his rich art production is now managed by Hanna Al-Haek Foundation run by his children Thaer and Rima Al-Haek. The two enthusiasts carry on their father's legacy with high ambition. Hanna's collection can be viewed in the center of Hovsjö, Södertälje. The door to the premises is open as soon as the siblings can be there, and they often and happily receive individual and group visits.

Nada Ali (f.1988 Damaskus) är en syrisk-svensk konstnär som tidigare bott i Södertälje, numera baserad i Stockholm. Ali arbetar med ikoner, kraftfulla bilder och avbildningar av makt, sorg-processer och ritualer. Alis verk består av ett brett spektrum av material och uttryck: skulptur, performance, installation och video. Med inspiration från sina personliga erfarenheter och barn-domsminnen väver hon samman berättelser på nytt till narrativ som handlar om oro, osäkerhet, förlust, sorg, omsorg, förstörelse och reparation. Ali fick konstvärldens blickar på sig genom verket *"The Making and Breaking of An Icon"*, som första gången uppfördes i hennes avgångsutställning på Kungliga konsthögskolan i Stockholm 2021. Under sommaren 2024 visas den 350 kg tunga lerskulpturen i Botkyrka konsthall. Verket är en keramisk skulptur som konstnären slår sönder för att sedan genom ritualiserade akter reparera, för att åter igen förstöra och sätta samman.

Ali har en kandidatexamen i konst från Damaskus Universitet med inriktning på olje- och muralmålningar och har en magisterexamen från Kungliga konsthögskolan i Stockholm. Ali har ställt ut i Damaskus, San Fransisco, Oslo, Tallin, Bohuslän, Malmö och Stockholm.

För Södertälje kommun har Ali skapat två offentliga verk, *"Trace"*, en muralmålning (2021) och *"New Water"* (2022), en skulptur placerad i Östertälje, båda verken i samarbete med Södertälje konsthall.

Nada Ali (b.1988 Damascus) is a Syrian-Swedish artist who previously lived in Södertälje, currently based in Stockholm. Ali works with icons, powerful images and depictions of power, mourning processes and rituals. Ali's work is composed of a wide range of materials and media, such as sculpture, performance, installation, and video work. Her durational work is driven by process and material qualities. Taking inspiration from her personal experiences and childhood memories, she weaves stories anew into narratives that deal with unsettlement, uncertainty, loss, grief, care, destruction, and reparation. Ali got attention within the art scene with her work *'The Making and Breaking of An Icon'*, which was first performed in her graduation exhibition at the Royal Institute of Art in Stockholm in 2021. During the summer of 2024, the 350 kg clay sculpture is exposed at Botkyrka Konsthall. The work is a ceramic sculpture that the artist breaks up and then repairs through ritualized acts, only to destroy and reassemble again.

Nada Ali was born in 1988 in Damascus, Syria. She obtained her Bachelor's degree from the Faculty of Fine Arts in Damascus in 2009, specializing in Mural Painting. And her Master's degree and Post-Master degree (Collective Practices) from the Royal Academy of Arts in Stockholm in 2021 and 2022. Ali has exhibited in Damascus, San Fransisco, Oslo, Tallinn, Bohuslän, Malmö and Stockholm.

For the municipality of Södertälje, Ali has created two public works, *'Trace'*, a mural (2021) and *'New Water'* (2022), a sculpture placed in Östertälje, both works in collaboration with Södertälje konsthall.

Installation: Mässingsskål, arak, förstärkare, mediaspelare, högtalare, magnet, en 7,62×39 mm kula som hittades vid koordinater (33°31'34,7"N 36°13'49,4"E), MDF bord. (Arak är traditionell sprit från mellanöstern, gjord på vindruvor och anis.)

Beskrivning: Arabiska magiska medicinskålar - även kända som "*magiskålar*" - användes ursprungligen av judiska, kristna och mandeiska samhällen och i dessa fanns inskriptioner i form av texter för att hålla onda andar borta och ge läkning. Denna sedvänja kommer från det gamla Mesopotamien och spreds runt om i världen och utvecklades bland annat inom islamiska traditioner. I modern islam är det fortfarande vanligt att använda koranverser och böner för skydd och helande (Ruqyah). Idag fylls dessa skålar med vatten för att absorbera kraften i inskriptionerna, som sedan dricks för dess läkande effekt.

Som barn minns jag att jag drack vatten ur en liknande skål; mina syskon och jag delade den i en slags ritual för att bli helade från chock och rädslor. Som vuxen har jag delat skål med vänner och druckit arak (en traditionell spritdryck från Syrien) för att fira livet - trots, eller kanske i trots mot, det ständiga hotet om död i krigets Syrien.

Paradoxen med motsägelsefulla känslor i samma föremål upprepades i Sverige när jag för tio år sedan besökte den syrisk-ortodoxa kyrkan i Södertälje för att delta i en kär väns begravningssceremoni. Ett år senare besökte jag kyrkan för att fira bröllop. Kyrkorummet har en förmåga att ständigt och nästintill omedelbart förvandlas från ett rum för sorg till ett rum för fest. Jag undrar hur våra kroppar hanterar liknande paradoxer och hela tiden klarar av att växla mellan motsägelsefulla känslor.

Installation: Brass bowl, arak, amplifier, media player, speaker, magnet, a 7.62×39 mm bullet found in coordinates (33°31'34.7"N 36°13'49.4"E), MDF table. (Arak is a traditional alcohol beverage from the Middle East made of aniseed and grapes.)

Description: Originally used by Jewish, Christian, and Mandaean communities, Arabic magic medicinal bowls- also known as '*divination bowls*'- were inscribed with protective texts to ward off evil spirits and provide healing. This practice began in ancient Mesopotamia and later spread and evolved, including within Islamic traditions. In modern Islam, using Quranic verses and prayers for protection and healing (Ruqyah) remains common. Today, these bowls are filled with water to absorb the power of the inscriptions, which is then consumed for healing.

As a child, I remember drinking water from a similar bowl; my siblings and I shared it in a ritualistic act to cure shock and fear. As an adult, I shared another bowl with friends, drinking arak (a traditional spirit famous in the Syrian region) to celebrate life-despite, or perhaps in defiance of, death looming during the war in Syria.

The paradox of holding two contradictory emotions in the same container was repeated in Sweden when I visited the Syriac Orthodox Church in Södertälje ten years ago to attend the funeral ceremony of a dear friend, only to visit it again one year later to celebrate a wedding. The space has the capacity to constantly and almost immediately transform from a room of grief to a room of celebration. I wonder how our bodies can manifest similar paradoxes, switching between contradictory emotions all the time.

Tony Karlsson Savci (f.1988 Södertälje) är en transdisciplinär konstnär baserad i Stockholm. Hen arbetar med performance, installation och text, huvudsakligen i kollektiva processer och samarbeten. Karlsson Savci har samarbetat med konstnärer som Every Ocean Hughes, Makda Embaie och Mar Fjell, såväl som popstjärnan Zhala, samt varit medlem i det studentinitierade konstnärskollektivet *Brown Island*. Hen har studerat på masterprogrammet i konst på Konstfack, tillbringat en utbytetermin på International Academy of Art Palestine i Ramallah och deltagit i postmasterkursen Collective Practices Research Program på Kungl. Konsthögskolan i Stockholm.

Under de senaste fem åren har Karlsson Savci utvecklat metoden "queerleading" – begreppet flirtar med cheerleading och queert ledarskap, och är en applicerad metodik för att främja kollektivt ansvarstagande inom konst och pedagogik. Metoden har gestaltats genom performance, workshops, installationer och andra deltagarbaserade aktiviteter vid utställningar på platser som Konsthall C, Mint ABF och Residence Botkyrka. Hen använder även "queerleading" i sitt pedagogiska arbete – tidigare som lärare på konstutbildningen Gerlesborgskolan i Stockholm, och föreläsningar och workshops på Konstfack, Stockholms universitet, Stockholm Konstnärliga Högskola och Munka Konstskola, samt genom KHiO på Kunsternes Hus i Oslo.

Karlsson Savci visade separatutställningen "*hooking up*" tillsammans med Makda Embaie på Baerum Kunsthall (2024). Utställningen omfattade ett 45-minuters långt performance om solidaritetens erotiska kraft med utgångspunkt i läsningar av Audre Lorde och bell hooks, framfört

Tony Karlsson Savci (b.1988 in Södertälje) is a transdisciplinary artist based in Stockholm, primarily working with performance, installation, and text, and in collective processes and collaborations. They hold an MFA in Fine Arts from Konstfack, spent an exchange semester at the International Academy of Art Palestine in Ramallah, and participated in the post-master course Collective Practices Research Program at the Royal Institute of Art in Stockholm. Karlsson Savci has collaborated with artists such as Every Ocean Hughes, Makda Embaie, and Mar Fjell, as well as pop star Zhala. They have also been a member of the student-initiated artist collective *Brown Island*, and part of the collective publishing project *Wake Up!*.

Over the past five years, Karlsson Savci has developed the method of 'queerleading' - the name flirting with cheerleading and queer leadership is an applied methodology for collective responsibility in facilitating situations within art and pedagogy. The method has embodied through performances, workshops, installations, and other participatory activities in exhibitions at venues such as Konsthall C, Mint ABF, and Residence Botkyrka. Karlsson Savci also makes use of 'queerleading' in their pedagogical work such as teaching at Gerlesborgsskolan in Stockholm and holding lectures and workshops at Konstfack, Stockholm University, UniArts, and Munka Art School, as well as through KHiO at Kunsternes Hus in Oslo.

Karlsson Savci presented the solo exhibition '*hooking up*' with Makda Embaie at Baerum Kunsthall (2024). The exhibition included a 45-minute performance about the erotic power of solidarity through readings of Audre Lorde and bell hooks, performed in a spatial installation with

i en rumslig installation bestående av sittpuffar, madrasser och vinyltext med utdrag från performanceverket. Under hösten 2023 visade Embaie och Karlsson Savci en första version av *“hooking up”* på Off Biennale i Kairo.

Karlsson Savci har även medverkat i performanceverket *“Help the Dead”* av Every Ocean Hughes tillsammans med Geo Wyex och Colin Self på KW i Berlin 2019, Skeppsholmskyrkan i Stockholm 2022 och Whitney Museum i New York 2023. År 2022 assisterade hen Hughes vid hennes separatutställningar på Moderna Museet i Stockholm och Studio Voltaire i London. I samband med Hughes utställning på Moderna Museet medverkade Karlsson Savci även i hennes performanceverk *“A Gay Bar Called Everywhere (with costumes and no practice)”* på MDT.

Karlsson Savci medorganiserar det konstnärsdrivna projektrummet *Munnen* tillsammans med Sara Kaaman, Johnny Chang och Michael Bekele. *Munnen* är en mötesplats för konst, böcker och zines, mat, lyssnande och gemenskapande som är baserat i Bagarmossen i Stockholm.

—
Genom en serie verk uppför Tony Karlsson Savci en dikt om solen som en plats för den syrisk-ortodoxa kyrkan, och använder bilden som medel att förstå kyrkan som en källa till lika delar produktion som förstörelse av identitet, gemenskap och kultur.

poufs, mattresses, and vinyl wall text with excerpts from the performance. In the fall of 2023, they showed the first version of *‘hooking up’* at the *Off Biennale* in Cairo.

Karlsson Savci has also participated in the performance work *‘Help the Dead’* by Every Ocean Hughes together with Geo Wyex and Colin Self at KW in Berlin in 2019, Skeppsholmskyrkan in Stockholm in 2022, and Whitney Museum in New York in 2023. In 2022, they assisted Hughes in her solo exhibitions at Moderna Museet in Stockholm and Studio Voltaire in London. In connection to Hughes’ exhibition at Moderna Museet, Karlsson Savci also participated in her performance *“A Gay Bar Called Everywhere (with costumes and no practice)”* at MDT.

Karlsson Savci is co-organizing the project space *Munnen (The Mouth)* together with Sara Kaaman, Johnny Chang, and Michael Bekele. *Munnen* is a meeting place in Bagarmossen in Stockholm, for art, books and zines, food, listening, and making things together.

—
In a series of works, Tony Karlsson Savci performs a poem about the sun as a site for the Syriac Orthodox Church, using the image as a vehicle to understand the church as a source of production and destruction of identity, community, and culture.

Rotten sun

Text på färgad kampanjfolie

När vi proklamerar I AM THE SUN är vi levande och döda samtidigt

Kvicksand

Träbalkar

Tron var något man visa upp, men det var inte så viktigt att leva enligt den. Kors på kors bara. Det fanns ju förlåtelse. Det fanns hopp. Det fanns också att drunkna i kvicksanden som var brustet hopp.

Kvicksandens tunga (Tunnel)

LED-list

Återsamlingsplats

Hittat objekt av nödskylt, träskiva och -reglar, skruv och spik

Vi har erövrat jorden döende

Trompe l’œil

Träreglar

Hittad pekpinne

Hittad pekpinne

I pennans spår

Böcker, A4-utskrift, post-it lappar

Seyfo

Murarhink, läderskor

1915

Hittat avklippt cykellås

Rotten sun

Text on colored campaign foil

When we proclaim I AM THE SUN we are alive and dead at once

Quicksand

Wooden beams

Faith was something to flaunt, but it wasn’t so important to live by it. Gold crosses stacked. There was always forgiveness. There was hope. There was also drowning in the quicksand that was broken hope.

The Quicksand’s Tongue (Tunnel)

LED-stripe

Assembly point

Found object of emergency sign, wooden board, and joists, screws, nails.

We have conquered the earth dying

Trompe l’œil

Wood joists

Found Lecture Pointer

Found lecture pointer

In the Record of the Pen

Books, prints on A4-paper, post-it notes

Seyfo

Mason bucket, leather shoes

1915

Found cut-off bicycle lock

Olyckans ontologi 1

Collage av papper och tejp

“Till följd av allvarliga trauman, ibland helt utan anledning, klyvs vägen och en ny personlighet utan föregångare börjar leva tillsammans med den gamla och avslutar med att ta hela dess plats.”

Catherine Malabou, Olyckans ontologi, s.11-12, (TankeKraft förlag 2019, översättning av Carl Magnus Julliusson)

Olyckans ontologi 2

Akryl och olja på linne, massproducerad duk med kilram

“Ett nytt vara ankommer till jorden en andra gång genom en djup reva som öppnats i biografien.”

Catherine Malabou, Olyckans ontologi, s.12, (TankeKraft förlag 2019, översättning av Carl Magnus Julliusson)

Rötterna är brända

Koltryck i ateckningsbok

De begravdas ögon

Collage av ljusfilter och tejp

i ur

Collage av papper

*Who the fuck is Bobby?
I Am The Sun*

The Ontology Of The Accident 1

Collage of paper and tape

“As a result of serious trauma, or sometimes for no reason at all, the path splits and a new, unprecedented persona comes to live with the former person, and eventually takes up all the room.”

Catherine Malabou, Ontology of the Accident: An Essay on Destructive Plasticity, p.1, (Polity Press, 2013, translated by Carolyn Shread)

The Ontology Of The Accident 2

Acrylic and oil on linen, mass-produced canvas, and wood frame

“A new being comes into the world for a second time, out of a deep cut that opens in a biography.”

Catherine Malabou, Ontology of the Accident: An Essay on Destructive Plasticity, p.12, (Polity Press, 2013, translated by Carolyn Shread)

The Roots Are Burnt

Charcoal print on notebook

Eyes Of The Buried

Collage of gel light filters and tape

In Out

Collage of paper

*Who the fuck is Bobby?
I Am The Sun*

- 1: New Faces of Mesopotamia
(2017) Foto: Sofie Kjørum Austlid
- 2: New Faces of Mesopotamia
(2017) Foto: Sofie Kjørum Austlid
- 3: I Am The Sun
(2018) Foto: Tony Karlsson Savci

I Am The Sun

24 augusti – 28 september 2024

Atorina Adam, Brenda El Rayes, Hanna Al-Haek,
Nada Ali och Tony Karlsson Savci.

Södertälje konsthall
Storgatan 15, Södertälje

I samarbete med Uppsala universitet
och Hanna Al-Haek Foundation

Finansierat av Vetenskapsrådet

Medarbetare

Monika Kiviniemi, Marion Forssell,
Rami Alkhoury, Maya Diab, pedagogik och förmedling
Daniella Marai, assisterande curator, *I Am The Sun*
Anneli Karlsson, Marie Grundsten, samling och arkiv
Per-Arne Sträng, tekniker
Emilia Velazquez Mospinek, grafisk form
Maja-Lena Molin, konstnärlig ledare

Team

Monika Kiviniemi, Marion Forssell,
Rami Alkhoury, Maya Diab, pedagogy and mediation
Daniella Marai, Assistant Curator, *I Am The Sun*
Marie Grundsten, Anneli Karlsson, collection and archive
Per-Arne Sträng, technician
Emilia Velazquez Mospinek, Graphic Design
Maja-Lena Molin, Artistic Director

